

Handlingsplan för att förebygga misstänkta brott i välfärden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen
Juni- 2023

1. BAKGRUND

1.1. Staden och förvaltningens arbete för att motverka välfärdsbrott

Sedan 2020 finns det för Malmö stad en gemensam handlingsplan för att förebygga välfärdsbrott (STK 2019-1285). Handlingsplanen syftar till att inom olika områden stärka stadens arbete för att identifiera och förebygga risker för välfärdsbrott. Planen utarbetades i samarbete med flera berörda förvaltningar och bolag och samordnas av stadskontoret.

Handlingsplanen utgår primärt från följande områden:

- Otillåten påverkan och interna oegentligheter
- Inköp och upphandling
- Enskilda
- Företag och föreningar

Handlingsplanen riktar sig till samtliga av stadens nämnder och bolag och avser främja övergripande gemensamma utvecklingsprocesser kring exempelvis inköp och upphandling samt nämndernas eget arbete utifrån sina identifierade risker för välfärdsbrott.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen (ASF) har sedan 2020 på olika sätt arbetat med att samordna och stärka det förebyggande arbetet med utgångspunkt i ovanstående handlingsplan utifrån identifierade behov i berörda verksamheter.

Olika åtgärder omfattar bland annat:

- Inom avdelningen för ekonomiskt bistånd och boende har en särskild arbetsgrupp bildats med fokus på att utreda misstänkta bidragsbrott och stärka det förebyggande arbetet genom utökad samverkan med andra myndigheter samt kunskapshöjande insatser inom förvaltningen
- Avdelningen för insatser inom individ- och familjeomsorg (IFO) har tillsatt en arbetsgrupp för att följa upp avtal för de olika insatser som köps in för barn, ungdomar och deras familjer
- Inom ekonomiavdelningen kommer en inköpsenhet inrättats under hösten 2023 med uppdrag att styra, leda och stödja förvaltningens arbete med inköp, upphandling och avtalsförvaltning. Arbetet omfattar bland annat ett utökat ansvar för uppföljning av förvaltningens ramavtal och att stärka det förebyggande arbetet genom kunskapshöjande insatser om inköp med skattemedel

1.2. Syfte med handlingsplanen

Syftet med aktuell handlingsplan är att tydliggöra vilka aktiviteter som ska genomföras inom förvaltningen för att ytterligare stärka arbetet med att förebygga välfärdsbrott.

Utgångspunkten för arbetet med handlingsplanen har varit att identifiera sådana aktiviteter som kan göras gemensamt mellan berörda interna och externa verksamheter. Handlingsplanen är uppdelad utifrån den struktur som används inom ramen för stadens övergripande handlingsplan. Aktiviteterna är således fördelade utifrån följande teman:

- Förebygga
- Samverka
- Kunskapsutveckla
- Kontrollera

Identifierade aktiviteter ska genomföras eller påbörjas under 2023 och förväntas i flera fall fortsätta framåt under de kommande åren. Aktiviteter som handlar om att stärka kunskap och utveckla nya arbetssätt kan förväntas pågå kontinuerligt under en längre period.

1.3. Uppföljning av handlingsplanen

Handlingsplanen syftar till att initiera aktiviteter en eller flera avdelningar kan genomföra gemensamt. Ansvarig styrgrupp ska kontinuerligt informeras om hur det går med de aktiviteter som fastställs i handlingsplanen. Flera av aktiviteterna kommer att följas upp inom ramen för förvaltningens arbete med mål och budget, intern kontroll och i det systematiska kvalitetsarbetet. En sammanställning ska delges styrgruppen senast slutet av mars 2024 i syfte att utgöra underlag för arbetet med att revidera handlingsplanen för kommande år om sådant behov finns. För denna uppföljning ansvarar avdelningen för hållbarhet, kvalitet och nämnd.

1.4. Vad är välfärdsbrott?

SKR definierar välfärdsbrott som ett hot mot demokratin och förtroendet för välfärdsstaten. Handlingar som kan innefatta välfärdsbrott är när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala eller regionala medel för egen vinning.

Välfärdsbrottsligheten beskrivs som att den har samhällsskadlig effekt inte bara genom att utnyttja våra gemensamma skattemedel, utan också genom att undergräva tilliten och förtroendet för välfärdsstaten. Enligt uppgifter från bland annat Polismyndigheten (2020) nyttjas välfärdsbrottslighet även till att finansiera annan organiserad brottslighet.

2. HANDLINGSPLAN FÖR ATT FÖREBYGGA VÄLFÄRDSBROTT

2.1. Förebygga

Det förebyggande arbetet syftar till att motverka välfärdsbrott genom att både stärka kunskapen internt och externt om hur förvaltningen arbetar och om de skyldigheter medarbetare har i att exempelvis utreda och i vissa fall polisanmäla misstänkta brott.

Aktiviteterna ska också syfta till att skapa förutsättningar för att det ska vara lätt att göra rätt, både som medarbetare och som företag eller privatperson i kontakt med förvaltningen.

2.1.1. Aktiviteter för att förebygga

Aktivitet	Beskrivning	Ansvarig
Gemensam Komin-sida för sammanhållen information om förvaltningens arbete kring välfärdsbrott	Skapa en gemensam sida på Komin där relevant information kring välfärdsbrott samlas. Sidan ska rikta sig till förvaltningens medarbetare och bör innehålla övergripande information om området, gemensamma rutiner, kontaktuppgifter och relevanta länkar.	Kommunikationsavdelning och verksamhetsavdelningar
Utbildning: Att förebygga och hantera hot och våld samt otillåten påverkan	Följa planerad uppföljning och eventuell utökning av deltagare inom förvaltningen till pågående utbildningssatsning.	HR-avdelning och avdelning hållbarhet, kvalitet och nämnd

Aktivitet	Beskrivning	Ansvarig
<p>Undersöka behov och möjlighet till bakgrundskontroll av nya medarbetare</p>	<p>Undersöka om bakgrundkontroller vid rekrytering skulle vara lämpligt i vissa fall.</p> <p>Undersökningen ska omfatta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilka bakgrundskontroller för nya medarbetare skulle kunna vara lämpliga och vilka är juridiskt möjliga? • Finns särskilda yrkesgrupper inom förvaltningen där behovet är särskilt viktigt? 	<p>HR-avdelning och avdelning hållbarhet, kvalitet och nämnd</p>
<p>Förebygga felaktigheter genom en tydlig, extern, information om hur förvaltningen arbetar med att förebygga brott i välfärden</p>	<p>Syftet är att genom en tydlig extern information – till Malmöbor och andra företag och myndigheter - stärka kunskapen om hur förvaltningen arbetar med att förebygga välfärdsbrott inom olika områden. Informationen ska också bidra till att öka allmänhetens tillit till hur förvaltningen förvaltar de offentliga medel som finansierar verksamheten.</p> <p>Aktiviteten ska utgå från en undersökning kring var förvaltningen är i behov av att stärka sin externa kommunikation kring det förebyggande arbetet.</p>	<p>Kommunikations- och verksamhetsavdelningar</p>
<p>Säkerställa att korrekta inköp och upphandlingar görs</p>	<p>Med stöd av inköpsenheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verka för att upprätta ramavtal för de varor och tjänster som förvaltningen behöver • Verka för att direktupphandlingar (över 100 000 kronor) följer förvaltningens rutin för att säkerställa att leverantörerna är kontrollerade innan avtal och köp genomförs • Säkerställ att det alltid upprättas avtal och att avtalsparten är kontrollerad 	<p>Ekonomiavdelning</p>

2.2. Samverka

Ett effektivt arbete för att motverka välfärdsbrott inom förvaltningen och i samhället i stort förutsätter en fungerande samverkan inom förvaltningen och med andra, externt berörda parter. Det kan inkludera exempelvis andra nämnder, kommuner och myndigheter.

Aktiviteterna kring samverkan handlar både om att upprätta nödvändiga forum och även att undersöka hur förvaltningen kan utveckla samordningen av arbetet kring välfärdsbrott.

2.2.1. Aktiviteter för samverkan

Aktivitet	Beskrivning	Ansvarig
Nätverk för avtalsuppföljning	Upprätta nätverk mellan Inköpsenheten och kontaktpersoner för avtalsuppföljning med representanter för alla avdelningar. Syftet med forumet är bland annat att uppmärksamma behov, utvecklingsmöjligheter och identifiera leverantörer som behöver utredas vidare.	Ekonomiavdelningen
Undersöka behovet av en samordnande funktion för förvaltningens arbete för att förebygga välfärdsbrott	Undersöka behovet av en tydligare organisering inom förvaltningen kring välfärdsbrott för att <ul style="list-style-type: none">• främja att viktig information kommer rätt verksamhet tillhanda• stötta i etableringen av nödvändig samverkan med interna och externa parter Interna parter kan handla om andra förvaltningar i Malmö stad och externa parter kan vara andra myndigheter, såsom Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket.	Avdelning hållbarhet, kvalitet och nämnd

2.3. Kunskapsutveckla

I syfte att stärka förvaltningens arbete med att förebygga välfärdsbrott finns det ett behov av att även verka kunskapsstärkande. Kunskapsutvecklingen blir på så sätt en förutsättning för att vissa förändringar ska kunna genomföras. Aktiviteterna syftar bland annat till att undersöka vissa för förvaltningens verksamheter, gemensamma och särskilt komplexa, frågeställningar.

2.3.1. Aktiviteter för kunskapsutveckling

Aktivitet	Beskrivning	Ansvarig
Stärkt kunskap om underrättelseskyldigheter kring felaktiga utbetalningar och felaktig folkbokföring	Se över tillgängligt informations- och utbildningsmaterial kring underrättelseskyldigheterna i syfte att fler tar del av informationen. Om nödvändigt, ta fram bearbetat informationsmaterial för spridning.	Avdelningen för ekonomiskt bistånd och boende
Undersöka behovet av samt möjligheterna till en kunskapsinsats för medarbetare kring hur man kan skydda sina uppgifter på internet.	Via sociala medier finns risk för hot och otillåten påverkan mot tjänstepersoner. Syftet med aktiviteten är att undersöka om det finns behov av samt möjlighet till att genomföra en kunskaphöjande insats för att förebygga detta.	HR-avdelningen, kommunikationsavdelningen samt avdelningen hållbarhet, kvalitet och nämnd
Kompetensutveckling kring ekonomiska och sociala kontroller av leverantörer	Översyn kring vilka ekonomiska och sociala kontroller som genomförs av leverantörer inför avtal och köp. Översynen ska syfta till: <ul style="list-style-type: none">• Vilka juridiska möjligheter till kontroller finns och hur kan informationen och kontrollerna samordnas hos berörda verksamheter inom förvaltningen?• Finns det begränsningar i vilka kontroller som kan genomföras beroende på område och/eller på grund av sekretess?	Ekonomiavdelningen och avdelningen hållbarhet, kvalitet och nämnd
Stärka kunskapen inom förvaltningen kring hur inköp med skattemedel får genomföras	Genomföra kunskaphöjande insatser till berörda medarbetare inom förvaltningen som arbetar med inköp i olika former. Utbildningen ska syfta till att säkerställa att medarbetare ska ha rätt kunskap att genomföra de inköp som behövs och att dessa ska genomföras på ett korrekt sätt.	Ekonomiavdelningen
Undersöka om det finns möjlighet att automatisera eller på andra sätt effektivisera kontrollsystem	Undersöka vilka tekniska verktyg som används för kontroll och uppföljning i förvaltningen idag. Vilka möjligheter och utmaningar är viktiga att beakta i förhållande till att automatisera vissa	Avdelningen för kommunikation och digitalisering

Aktivitet	Beskrivning	Ansvarig
	kontroller? Med utgångspunkt i teknik, juridik och etik.	

2.4. Kontrollera

Förvaltningens olika verksamheter arbetar med olika former av kontrollsysteem för att säkerställa att rätt person/företag eller förening får rätt bidrag, bistånd eller ersättning. Aktiviteter för att kontrollera syftar till att via det systematiska kvalitetsarbetet och via intern kontroll kontinuerligt identifiera olika risker för välfärdsbrott och för dem lämpliga åtgärder. Det kan innebära framtagandet av olika typer av egenkontroller utifrån identifierade behov eller att risker granskas inom ramen för nämndens arbete med intern kontroll.

2.4.1. Aktiviteter för kontroll

Aktivitet	Beskrivning	Ansvarig
Stärkt kontroll av fakturagranskning	Inom ramen för intern kontroll granska risk för att förvaltningen faktureras mer än en gång för samma vara eller tjänst. Om resultatet av granskningen visar på att detta sker i hög utsträckning ingår det även i aktiviteten att förebygga denna risk.	Ekonomiavdelningen
Säkerställa att risker för välfärdsbrott särskilt uppmärksammas i förvaltningens internkontrollplan och i det systematiska kvalitetsarbetet	Säkerställa att berörda avdelningar särskilt beaktar risker för välfärdsbrott inom deras verksamheter inom ramen för intern kontroll. Om behov finns, utifrån förvaltningens riskanalyser, planera för nödvändiga granskningar eller direktåtgärder. Detta i syfte att förebygga de risker som uppmärksammats. Berörda avdelningar ska också i den mån behov uppmärksammas genomföra nödvändiga egenkontroller inom den egna verksamheten.	Avdelningen för hållbarhet, kvalitet och nämnd
Uppföljning av ekonomiska rutinkontroller inom ekonomiskt bistånd	Genomföra en uppföljning av de ekonomiska kontroller som görs vid handläggning av ekonomiskt bistånd. Uppföljningen syftar till: <ul style="list-style-type: none"> • är kontrollerna ändamålsenliga? • ska kontrollerna revideras eller kompletteras med andra moment? • finns det nödvändig kunskap för att genomföra kontrollerna korrekt eller finns det behov av att stärka kunskapen? 	Avdelningen för ekonomiskt bistånd och boende